

sica philologia encyclopædiája» című munkámban (1864) s *A görög nyelv a gymnasiumban* című cikkemben (*Egyetértés*, 1883. 176. sz.) én is mondtam, a mit tavaly Hunfalvy Pál (*A görög nyelv ügye Magyarországon*) írt, a mit Szász Károly a Kisfaludy-társaságban, többen a képviselőházban s Kuun Géza gróf a főrendek ülésén kimerítőleg adtak elő. Hiszen ez a hiábavaló ismétlés tíz nyomtatott íven sem fért volna el; az akadémiai értekezésnek pedig legfőlebb öt ívre szabad terjednie.

TÉLFY IVÁN.

VEGYESEK.

— Télfy Iván érdekes felolvasást tartott a M. T. Akadémiában 1891. február 3-án Kisfaludy Károly *Mohács* cz. elegiájának görög fordításáról, melyet Kassai Gusztáv tett közzé Közlönyünk múlt évi novemberi füzetében. Vári Rezsőnek e fordításra tett kritikai megjegyzéseiből indult ki (l. e Közlöny múlt évi deczemberi füzetét) s nem helyeselte, hogy Vári a homerosi nyelvhez való teljes ragaszkodást követelt Kassaitól; megengedhetőnek találta, hogy az elegikus költemény fordítója szükség esetén a drámatrók nyelvéhez forduljon, ámbár alapul mindenesetre az epikus dialektust kell vennie. Ezután a hűség szempontjából vette bírálat alá Kassai munkáját s több helyet megtárgyalván kimutatta, hogy a fordító igen lényeges dolgokat s épen a költői szépség leghatásosabb eszközeit hagyta ki a görög szövegből. Mindenütt közölte azután saját fordítását, mely, a mennyire első hallás után ítélhetünk, nagyon költői, a mellett a lehető leghívebb s érdekes ellentétben Télfy elvi nyilatkozataival, épen a Homeros nyelvéhez való szoros ragaszkodást mutatja. Végül megróttá Kassai hexameterének és pentameterének hanyag metrikáját s az egész fordítást elhamarkodott s kevésbé költői munkának nyilvánította. Vári és Télfy bírálati ilyen módon kölcsönösen kiegészítik egymást: Vári, a mint határozottan ki is mondja megjegyzései elején, a munkát tisztán mint görög elegikus költeményt vette vizsgálat alá, Télfy a magyar eredetivel hasonlította pontosan össze. Kíváncsian várjuk a különben csak kivonatos felolvasásnak akadémiai értekezés alakjában való megjelenését, mely Télfy fordítását is teljes szövegében hozni fogja. Ez alkalommal visszatérünk majd még egyszer és utóljára az egész *Mohács*-pörre.

— A Faustról szóló német népdráma nagy népszerűségét a XVII. században mind jobban bizonyítják a darabnak számos előadásai, melyekről a levéltárakból folytonosan szaporodó adatok értesítenek. Így színre került e dráma 1696. novemb. 24. Baselen is, mely alkalommal a Harlequin, midőn az előadás után jól bevacsorálva haza akart menni, a lépcsőről leesett és szörnyet halt. «A miből világos», mondja egy korabeli kéziratú krónika, «hogy nem tréfa dolog, hogy ily istentelen komédiákat előadnak.» — De a XVIII. században is gyakoriak voltak a Faust-dráma

előadásai. Egy fennmaradt színlap szerint előadták e darabot 1748. szeptember 17. Nürnbergben ily címmel: «Die durch die Weiber-Liebe verführte Weisheit in dem lasterhaften Leben und erschrecklichen Ende des berühmten Erz-Zauberers Johannis Fausti, mit Hanns-Wurst 1. dem verunglückten Passagier, 2. dem lächerlichen Famulo, 3. dem betrogenen Possagier durch die Luft, 4. dem betruglichen Künstler, 5. dem Zauberer von ohngefähr, 6. dem betrogenen Schatz-Gräber, 7. und dem vorsichtigen Nacht-Wächter.» Ugyane (jelentéktelenül módosított) címmel adták a darabot Nürnbergben 1752-ben is, osakhogy ekkor a színlapon a hazai «Hans-wurst» helyett a nobilisabb nevű «Arlequin» szerepelt.

— Kont Ignác hazánkfia, ki már néhány év óta a lorienti lycée rendes tanára, de hazájától távol is hű dolgozótársa maradt folyóiratunknak, új hazájában leginkább a német irodalom termékeiuek ismertetésével és a középiskolai német oktatás emelésével foglalkozik. Ez utóbbi czélt szolgálja jeles és Franciaországban eddigelé még igen ritka szakismerettel készített tankönyveivel is. Legtöbbjében Lessing meséit (*Fables de Lessing, avec une étude et un commentaire, par I. Kont, Agrégé de l'Université, prof. au lycée de Lorient.* Paris, Quantin) és Goethe önéletrajzának válogatott szakaszait (*Goethe, Dichtung und Wahrheit. Extraits. Avec une introduction et des notes par I. Kont stb.* Paris, Garnier) adta ki terjedelmes bevezetésekkel és kimerítő, úgy a tárgyi, mint a nyelvi dolgokra kiterjedő magyarázatokkal. Kont sokkal tudományosabban fogja föl kiadó és magyarázó tisztét, mint nálunk a hasonló munkásságú szerzők legtöbbsége, és sok oly magyarázatot ad, melyet nálunk valószínűen nem helyeselnének, mivel az ifjúság látókörét túlhaladja vagy mivel nem tartozik közvetlenül a szöveg megértésére. De a francia kiadók e tekintetben általában magasabb álláspontot foglalnak el, tudományos munkát végeznek az ilyen iskolai könyvek kiadásánál is és nemcsak a tanulóknak, hanem a tanároknak igényeit is kívánják kielégíteni (mint nálunk Heinrich G.), és e szerzők közül Kont hazánkfia egyike a legképzettebbeknek és legbuzgóbbaknak, kinek kiadásaiból tanuló és tanár egyaránt sokat tanulhat.

— Lessing mint plagiator. Valami Albrecht Pál, ki számos anatómiai munkát írt, *Lessings Plagiate* címmel «nagyszabású», tíz kötetre terjedő munkát hirdet, melyben ki akarja mutatni, hogy «saját agyvelejéből származó (eigenhírnige) gondolatok Lessingnél egyáltalában nem találhatók, hogy minden, a mit benne dicsértünk, idegen agyvelőből származó (fremdhírnig) termék.» Lessing szerinte «plagiomaniában» szenvedett, «kéj-jel hamisított.» E fura opusból megjelent eddig az első füzet (Hamburg u. Leipzig, 1890. Szerző kiadása), mely elég furán a 143. lappal kezdődik és a 222. lapig terjed. Tárgyát Lessing epigrammái teszik, melyekről tudvalevőleg Lessing maga kifejtette, hogy jó részben idegen forrásokból származnak, csakhogy, a mire Albrecht nem reflektál, nem fordítások, hanem valamely másunnan vett eszmének önálló variációi, mindig önálló alakban és egyéni fordulatokkal. Érdekes ez az első füzet főleg azért is, mert találó képet nyújt Albrecht fölfogásáról: a nagy számmal egymásmellé ál-

lított idegen darabok néha *egyetlen egy szóban* egyeznek meg Lessing valamely epigrammjával; másutt Lessing másunnan vett praemissákból ügyes fordulattal egészen más, részben épen ellenkező pointera jut; ismét másutt korabeli eseményre vonatkoztat egy másunnan vett ideát, a mi által ez egészen új jelleget nyer stb. De Albrecht mindezeket az eseteket egyformán a «plágium» nagy zsákjába dobja. De vannak még furább állításai. Így pl. bizonyítgatja, hogy Lessing a darabjaiban szereplő alakok neveit is «lopta». Így van egy helység, melynek neve Barn-Elms, vagy egy angol város: Telham; — világos, hogy Lessing innen vette a Barnhelm és a Tellheim neveket, melyek tehát szintén plagiumok! . . . Van e munkának különben egy komoly és tanulságos oldala is, mely talán hasznos befolyású is lesz. E mű t. i. voltaképp nem egyéb, mint a Scherer vezetése alatt a mai német irodalomtörténetben uralkodóvá lett azon iránynak (persze nem száadékoltt) karrikaturája, mely mindenütt és mindenben «befolyást» szimatol, mely a költői alkotás félreismerésével mozaiknak tekint minden munkát és a legcsekélyebb egyezéseket, milyeneket az élet és a nyelv eo ipso eredményeznek, külső hatásnak hajlandó betudni. Albrecht könyvéből talán megjőzanodnak a Scherer hívei, kik mesterüket e bogarában is nevetségesen túllicizálták.

— A budetini monda czímmel alapos tanulmányokon nyugvó irodalomtörténeti dolgozat jelent meg *Griesbach Ágosttól* (Budapest, 1891, Légrédy, 67 l.), melynek tárgyát az az ismeretes monda teszi, melyet Arany János *Katalin*-jában oly értékes remekké földolgozott. Szerző tárgyalja a monda eredetét, ill. viszonyát a történethez, de nem nagy sikerrel, mert a rendelkezésére állott források hallgatnak az eseményről. Azután egymásután elemzi és jellemzi az összes földolgozásokat: Mednyánszky Alajos följegyzését (először 1824-ben s utóbb még négyszer), Majláth János földolgozását (1825, magyarul Kazinczy Ferencztől, mely utóbbi azonban csak 1864-ben jelent meg), Rosty Zsigmond drámáját (*Katicza vagy a budetini falüreg* 1832), Jakab István tragédiáját (*Zsarnok apa* 1836), végre Arany János költeményét (*Katalin* 1850). Mind e munkákról pontosan kimutatja, mikor keletkeztek, mit változtattak a szerzők a mondán s vajon sikerrel-e, voltak-e egymásra hatással s vajon mennyiben. Szorgalma a legnagyobb elismerésre méltó, módszere kifogástalan, ítélete rendszerint helyes, stílje s előadása ellen sem tehető sok kifogás, mert az olyan virág, milyen a 9. lapon olvasható, hol Széchi Máriáról azt mondja, hogy «alakja számos irodalmi dombormű alakjában él közöttünk», szerencsére igen ritka. Különösen sikertült a dolgozat utolsó fejezetének az a része, melyben kimutatja, hogy Byron mily nagy hatással volt Arany Katalinjára. Egyebütt is sok találó és helyreigazító megjegyzés olvasható. Hogy Rosty darabját nézetem szerint túlságosan lehordja, a Jakabét pedig túlságosan dicséri, ez lehet eltérő fölfogás dolga; de nem egyéni dolog egy bizonyos naivság, mely főképp oly helyeken nyílvánul, hol történeti dolgokat fejteget. Ide tartozik a 66. lapon olvasható az a megjegyzése is, hogy Arany «Muzejája», midőn a zsarnok apát örlüléssel bűnhődtetni, «nem járt messze a történeti igazságtól», mert «Szunyog Gáspár családjának volt egy (?) tagja, még pedig Gáspárnak fivére, Miklós, ki csakugyan elmebeteg vala». Mi köze e családi

momentumnak a zsarnok apa sorsához? Hogy a mondát folyton «tragikusnak» nevezi s annak «tragikus» befejezéséről szól, inkább csak pontatlanság. Az egész dolgozat alapos és értékes tanulmány, mely szerzőnek kellő tájékozottságáról, helyes módszeréről és általában megbízható ítéletéről örvendetes tanúságot tesz.

— Ábel irodalmi hagyatékának első kidolgozott részét, a *Scholia vetera in Nicandri Alexipharmaca* új kritikai kiadását mutatta be Thewrewk Emil a M. T. Akadémia f. é. márczius 2-án tartott ülésén. A kiadást még Ábel Jenő kezdte meg, Vári Rezső folytatta és befejezte. A főkéziratot, a göttingai codexet, valamint a leydenit még Ábel hasonlított össze szokott pontosságával, a Riccardianust (Florentinust) Vári nézte át; ennek következtében a szöveg teljes átalakuláson ment át, sőt, a mi az e fajta munkáknál a legfőbb, a göttingai codex kétféle kézírásának útmutatása szerint a régibb scholionoknak az újabbaktól való megkülönböztetése is lehetségessé vált; oly kiadással lesz tehát dolgunk, mely mindenben megfelelni igyekszik az újabb philologia követelményeinek. Jellemzésére egyelőre elég annyit mondanunk, hogy Ábel és Vári a kis terjedelmű szöveget körülbelül ötven helyen iparkodtak emendálni.

— Télyf Ivántól németül írt rövid czikk jelent meg az amsterdami philhellén társaság *Hellas* cz. folyóiratában (1. livraison, 1891) a görög hangsúlyról (Betoungung des Hellenischen). A folyóirat bevallott czélja, Hollandiában az erasmusi kiejtést megszüntetni s helyette a jelenkori hellének kiejtését behozni; e czél szolgálatában áll Télyf munkája is, midőn azt igyekszik bebizonyítani, hogy az *újjörög nyelv hangsúlyozása semmiben sem tér el a régítől*; bizonyítékai mind olyanok, a melyeket Télyf egyéb műveiből már ismertünk. Az eredmény, melyet magától a szerzőtől választott példán szemléltetünk, az, hogy a görögök a verset a *quantitas* szerint:

Τὼν γὰρ ἐν | Ἀμφίσι πῶλε· | μὲν δὲ ὅν | εἰς Ἐλα | τεῖαν
ῖλες Φιλιππος.

a prózát pedig az *accentus* szerint

Tón gar en Amphíssi pólemon, di on ís Elátian
íthe Philíppos

mondották volna ki már kétezer évvel ezelőtt is. Magyarra áttéve a dolgot, ez épen annyi, mintha valaki azt akarná bebizonyítani, hogy Vörösmarty hexametere:

Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban?

a Vörösmarty korában prózai kiejtés szerint így hangzott:

Régi dicsőségünk, hol késel az éji hómalyban?

Csakhogy mi magyarok mind ez ideig *accentus és quantitas* szerint beszélünk egyszerre; hát a régi görögök nem lettek volna erre képesek?

— Otfrid evangéliumának forrásait eddig is nagy buzgalommal kutatták, és ma már tudjuk, hogy a német költő korának theologiai irodalmában igen jártas volt. (L. Német. irod. történetemet, I, 96.) De Lachmann Károly már 1833-ban helyesen sejtette (*Kleine Schriften* I, 451), hogy Otfrid valószínűn közvetlenül valamely «összefoglaló, rövidebb munkát» is használt. Ezen forrásúl kimutatja Loeck György (*Die Homiliensammlung des Paulus Diaconus die unmittelbare Vorlage des Otfridischen Evangelienbuches*, Leipzig, 1890, 47 l.) Paulus Diaconusnak Nagy Károly megbízásából szerkesztett homilia-gyűjteményét, melyet a császár egy külön leiratban mint az isteni tisztelet legjelesebb alapját ajánlotta a püspököknek (Migne, *Patrologiæ cursus, series latina*, 95. köt. 1161. l.: *quarum [lectionum] omnium textum nostra sagacitate perpendicularis, nostra eadem volumina auctoritate constabilimus restraeque religioni in Christi ecclesiis tradimus ad legendum*) s mely az egyházban igen sokáig rendkívüli tekintélynek örvendett. Loeck pontosan összeveti e gyűjteményt az Otfrid költeményével és kifejti, hogy az eddigelé Otfrid forrásaiúl fölsimert kommentárok nemcsak hogy befoglaltatnak e gyűjteményben, hanem hogy azok itt még jó részben oly szövegben is olvashatók, mely az Otfrid szavaihoz közelebb áll. Azonfelül Otfrid sok oly részletének is kimutatja itt forrását, mely részletek anyagáról eddigelé nem tudtuk, hogy a IX. századi német költő honnan merítette. Kétségtelen tehát, hogy a Paulus Diaconus homiliái voltak Otfridnak legközvetlenebb és legjobban fölhasznált forrása; de abban már túloz Loeck, midőn azt állítja, hogy a német költő egyéb segédeszközt nem is használt, legfőlebb a mennyiben egyik-másik kometárból egyes részletek megvoltak emlékezetében. Mert bizonyos, hogy Otfrid művének még ma is sok részlete van, melynek forrása ismeretlen és melynek alapjait a Paulus Diaconus-féle Homiliariusban sem találjuk, a nélkül, hogy eddigelé biztosan eldönthetnők, hogy Otfrid e helyeken előtünk ismeretlen forrásokból merített-e, vagy egészen önállóan, forrás nélkül dolgozta-e ki a kérdéses részleteket.

— Euryalus és Lucretia, Aeneas Sylvius Piccolomini világhírű elbeszélése, melynek magyar átdolgozásairól Közlönyünk mult évi folyama hozott egy beható tanulmányt, sikerült újabb német fordításban jelent meg: *Lukrezia und Euryalus. Eine Liebesgeschichte von Papst Pius II. Aus dem Lateinischen übertragen von Karl von Hutten*. (Leipzig, 1890, XII, 83 l.). E szép novellát tudvalevőleg 1444-ben írta Aeneas Sylvius, midőn III. Frigyes császárnak titkára volt és Bécsben lakott. Az eredetinek első kiadása: *Enee Siluii poete Senesis. de duobus amatibus Eurialo et Lucretia. opuscū ad Marianū Sosinū feliciter incipit*. H. és é. n. (Ulm, 1470—72). A szerző ekkor nem élt már († 1464). Az első német fordítás még az eredeti előtt, 1462-ben, jelent meg Esslingenben. A fordító, Niclas von Wyle († 1478 vagy 1479), levelezett e munkája ügyében a szerzővel, a ki akkor már (1458 óta) római pápa volt. Úgy az eredeti, mint a német fordítás rendkívül számos kéziratban és fordításban maradt reánk. A legújabb német fordítás igen hű és vonzó stílusban van írva, de a fordító helyesen hangsúlyozza mint a minden tekintetben megfelelő fordításnak legyöz-

hetetlen akadályát, hogy a világirodalomnak e bájos és a modern regény fejlődésére páratlan befolyást remekéből még mindig nem készült kritikai szövegkiadás.

A vad vadász.

— Bürger Gottfr. Ágost. —

A vad gróf kürtje fölrival:
 «Hajrá! hajrá! gyalog s lovon!»
 Kapál tűz-ménje lábival;
 Nyomába zúgó serge ront.
 Póráz ne'kül tüget ugatva
 Árkon-bokron döngő csapatja.

Az ünnep hajnal-sugara
 Ott fénylik a nagy dóm felett,
 Harangok hívó szent szava
 A nagy misére integet.
 S szívéből zsolozsmák erednek
 A buzgó keresztyén-tömegnek.

Kasúl át úton-útfelen
 A raj nagy zajjal hurrogat.
 Im' jobbról-balról hirtelen
 Itt egy lovag, ott egy lovag!
 Ezüst a jobbnek paripája,
 Lángszínű lép baloldalára.

Kik ők a jobbon és balon?
 Sejttem, de mégse tudom én,
 Nyájasan a jobb oldalon
 Ragyog szelid tavaszi fény.
 Vad-sárga, iszonyu a másik,
 S szórja szeme vész-villámlását.

«Üdvöz, épp' jókor, két uram,
 Nemes vadászat léssen itt!
 Ez egy dicső játéka van
 A létnek, s benn' kedvem telik!»
 Szól, és vigan száll föl kalapja,
 Fönn a magasba' lobogtatva.

«Harangzó és zsolotár közé
 Kürtödnek hangja nem való!
 — A jobbik így térítgeté —
 Fordulj! Nem lesz a préda jó!
 Hallgasd meg, mit jó angyalod mond,
 Nehogy majd a gonosz befonjon!»

«Nemes gróf úr, csak rá! no csak!»
 — Vágott szavába bé a bal —
 «Eredj csak! hadd nyafogjanak
 Harangzó s vénasszonnyi dal!
 Tanuld meg, mi a fejedelmi,
 Ne hadd magad' attól megnyerni!»

«Hah! jól beszéltél, bal vitéz!
 Te kedvem szerint vagy nekem.
 Légy mindig vadászatra kész,
 Vagy rágódj' — pater nosteren.
 Jámbor bolond, habár te néked
 Nem kell, imádom én ez élvet!»

És rajta, rá, rohantanak
 Hegyen le-föl, völgynek be-ki,
 A jobbik meg a bal lovag
 Ott szállt az oldalán neki.
 Tizenhatágu szarvas ugra
 Föl a bozótbul vad zajukra.

S mind hangosban rivalt a kürt,
 Szálltak gyalog, lovon vadul;
 S egy-egy minduntalan ledült
 Holtan a gróf szolgáláibul.
 «Hadd hulljanak hát a pokolba,
 A kedvtelést ez ne gátolja!»

Szegény szarvas kalász között
 Vonul meg és nyugvást remél!
 S im' egy paraszt a gróf előtt
 Letérdel s ily esdésre kél:
 «Irgalmazz, jó uram! kiméld meg
 Bús verejtékét a szegénynek!»

Jobbik lovag hozzásiet,
 S a grófhhoz szendén intve szól.
 Örvendve a gáztett felett
 Uszítja a másik balól.
 A gróf megveti, mit az monda,
 És hagyja, hogy a bal befonja.

«Lódulj, barom! — dörg a szegény
Szántóvető parasztra le —
Ördögbe is, lehúzlak én!
Hajrá fiúk! Ide! ide!
Igaz eskümnek a jelére
Pár ostorcsípést a fülére!»

Szót tett követ! Lovára csap
A gróf s vadul tovább rohan;
Mögötte csattog-pattogat
Eb- s szolgahad s nyomába van.
Eb- s szolgahad ujjongva-döngve
A dús kalászt tiporja tönkre.

A közel zajtól fölriad
S hegyen le-föl, völgynek be-ki
Üldözve, futva száll a vad,
Míg a mezőt elérheti,
S bemenekül nyugtot remélve
A szelid nyájnak közepébe.

De erdön át, ide-oda,
És réten át, oda-ide
A gyors, vad vérebe hada
Nyomát megleli izibe.
A pásztor — jaj, nyáját baj éri —
A grófot leborulva kéri:

«Irgalmazz, jó uram! Kiméld
A barmot, mely itt legel e'!
Legelget ám közöttte, nézd,
Nem egy bús özvegy tehene.
Irgalmazz, jó uram! kiméld meg
Egyetlen mindenét szegénynek!»

Jobbik lovag hozzásiet,
S a grófhöz szendén intve szól.
Örvendve a gaztett felett
Uszítja a másik balól.
A gróf megveti, mit az monda,
És hagyja, hogy a bal befonja.

«Föltartasz? vakmerő barom!
Bár hozzádnőne tehened,
A legkövérebb, mely vagyon,
S hozzá szatyor vén özvegyed!
Hadd hajszolulalak föl örvendve
Mindakettőtököt a mennybe!

«Hajrá, fiúk! Ide! ide!
Csak rajta! rája! nosza hát!»
S a falka mindenik ebe
Dühöng, harap, tép, merre lát.
Szegény pásztor vérébe ferdik,
S a nyáj is vérben egytül-egyig.

A gyilkolásból nehezen
Lankadva futhat csak a vad,
A melyet habzón-véresen
Az erdő éje befogad.
Erdő mélyébe viszi lába,
Egy remete szent kunyhájába.

Vad-véresen szélvész gyanánt . . .
Hallik rá hajrá, szörnyű zaj,
Csattog-pattog s a kürt szavát
Rengetve ront és bout a raj.
Eléje lép szeliden szólva
A kunyhónak jámbor lakója.

«Eredj! eredj! Hagyd e nyomot,
Az Úrnak szentélyét ne bánd!
Éghez kiált az elnyomott
És büntetést kíván le rád!
Vigyázz, mert utóljára mondom,
Vigyázz, nehogy a vész befonjon!»

Aggódva a jobbik siet
S a grófhöz szendén intve szól.
Örvendve a gaztett felett
Uszítja a másik balól.
Óh jaj! a jobbik bármit monda,
Hagyá a gróf, a bal befonta.

«Romlás, veszély? mi az nekem?
Tőlük csöppet se félek én!
És volna bár ez itt a menny,
Mit bánom én? E vad enyém!
Isten s te vén bolond, bár néktek
Nem kell, imádom én ez élvét!»

Kürtjébe fú és pattogat.
«Hajrá, fiúk! Ide! ide!» — —
Hüh! Eltűnt kunyhó s szolgahad,
Eltűnt ló, lovag, remete.
És csattogásra-pattogásra
Halálos csöndnek borulása.

A gróf megdermed, mitse lát;
Kürtjébe fú, hangot nem ad;
Kialt, nem hallja ön-szavát,
Hiába csattog s pattogat;
Lovát a sarkantyú se fogja,
Előre, hátra, balra, jobbra.

Reá komor homály kerül,
Miként a sír, olyan komor;
Távol tengerként zúg körül
Vészes vihar s fejére forr;
Föltülről szörnyű mennydörgések
Közt hallatik ilyen ítélet:

• Pokol dühöngő fajzata,
Ki Istent, embert, állatot
Káromlasz! Az állat jaja
Fejedre romlást hozni fog.
Im' most törvény elé idézett,
S a bosszúnak fáklái égnék.

• Fuss, szörnyeteg! Fuss, fuss tovább!
Ördög és pokol üzzenek
Örökkön és örökkön át!
A fej'delmek hadd féljenek,
Kik csak gonosz kedvüket élik,
S az Istent, embert nem kímélik!

Vad-sárga villámlás remeg
Az erdő néma lombjain,
Szívét rettegés fogja meg,
Lelkét süket, vad, tompa kín.
Az arcza borzadálytul dermed,
Hátul vihar-zúgás jelen meg.

Leng borzadály, zúg a vihar;
S a földből — hah! mely borzalom
Kinyúl egy óriási kar
S egy kéz nyílik, csukik azon.
Huh! a fejét megfogja karma,
Huh! s arczczal hátra elcsavarja.

Lángok nyaldossák őt körül,
Kékes, zöldes, vörös tűzök,
A lángtenger szét-elterül,
Es benn' pokolfajzat nyitászög.
A pokloknak ezernyi ebje
Rohan rá a tűzből eredve.

Fut a gróf erdőn, réten át;
Fut, ajkán ott vonít a jaj;
De űzi-hajtja csak tovább
Ugatva a pokoli raj,
Nappal a földnek belsejében,
Éjjélkor oda-fönn a légben.

Arczát elé nem vetheti,
Futása őrlt, rohamos,
Szörnyeit látni kell neki,
S úgy űzi-hajtja a gonosz.
A sok eb rá torkát kítátja,
S ő kapkodásuk' folyton látja.

A vad grófnak vadászata
Ítéletnapig így leszen,
Melyet ijedve hallhata
Nem egy gaz kün az éjjelen.
Erről, ugyan szabad ha volna,
Nem egy vadásznak ajka szólna!

GRIESBACH ÁGOST.

KÖNYVÉSZET.

Asbóth Oszkár dr. A hangsúly a szláv nyelvekben. (Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből. XV. köt. 8. sz.) Budapest, Akadémia 1891. 8-r. 82 l.) 80 kr.

(*Bellaagh*). Káldi válogatott egyházi beszédei. Bevezetéssel és szó-tárral, szerkesztette *Bellaagh Aladár*, középiskolai tanító. (Jeles írók iskolai tára XXXVIII.) Budapest, 1891, Franlin, 302 l. Ara 1 frt.

Byron. Manfred. Drámai költemény. Ford. Ábrányi Emil. Budapest. Singer és Wolfner. 1891. (8-r. 98 l.) 1 frt.